

Educació per a una cultura de pau

Anna Forés

Marta Burguet, David Bueno. *Educació per a una cultura de pau. Una proposta des de la pedagogia i la neurociència*. Barcelona, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2014, 197 pàgines.

La pau ens convoca. En aquest cas ens convoca en forma de llibre. Un text que és producte d'un maridatge –com ens diran els mateixos autors– d'aspectes socials, educatius i pedagògics amb aspectes més biològics i neurològics. Un text inèdit per la integració de la doble mirada sobre la pau amb la finalitat d'arribar que educar per a la pau és educar-se en pau.

La professora Marta Burguet, des de la vessant pedagògica, fa un excel·lent i exhaustiu recorregut pels principals pensadors de la cultura de pau. Es remunta a les investigacions sobre la pau des de la irenologia fins als pensadors i tendències més actuals. Suggestives les reflexions sobre els anvers i revers de les paus, sobre el ben ser i sobre l'alteritat. Idees que es van desfilant i tornen a enfilarse unes planes més endavant de la mà més neurològica, com per exemple en el tema de l'agressivitat, la violència, l'ésser humà com a ésser social. Aspectes perfectament descrits des de les diferents disciplines, dotant al text d'un rigor i coherència complementàries. Especial atenció té el capítol dedicat a la pau com a matèria educativa i la proclamació de la vigència de fer pedagogia de la pau. De la pau com a camí, com a testimoni, com a risc.

A la segona part del llibre, el professor David Bueno fa igualment una excel·lent aportació de les neurociències al concep-

te de pau. Va reprenent conceptes treballats en els primers capítols i els dota de fonamentació des del vessant més neurològic. Exhaustives les referències a l'agressivitat i la seva diferència amb la violència. La importància de la consciència i autoconsciència, la vessant social dels éssers humans, entre molts d'altres conceptes ben fonamentats. I que el lector pot aprofundir en la bibliografia seleccionada i presentada al final del llibre.

Per exemple, la neurociència ens recorda que la competitivitat és més antiga a nivell evolutiu, com a mitjà per a sobreviure davant de diferents espècies i grups d'animals, la portem impresa per quan calgui, és una resposta automàtica. La cooperació és més complexa, necessitem potenciar-la com a eina eficaç cap a una millor supervivència, relacions pacífiques i constructives, on tothom té cabuda i participació. En els animals, sobreviuen més els que més cooperen. Des de l'origen de la vida ho vam poder comprovar: cèl·lules que es van unir per formar un organisme, comunicació. Els animals van aprendre a unir-se i caçar junts, amb estratègies conjuntes, fins i tot a viure units per protegir-se. Les zebres corren unint-se, de manera que confonen amb les seves múltiples ratlles al depredador.

El binomi neurociència i educació és present en el capítol 6. Conceptes com la

plasticitat cerebral, com el perdó i les neurones mirall, ens ajuden a entendre encara més la matèria d'aquest maridatge present al llarg de tot el text.

Per modificar circuits i accelerar l'aprenentatge, és a dir el canvi, és important actuar des de la pau, amb tranquil·litat i ajudant-nos a avançar pas a pas, amb afecte i respecte, sabent que hem de canviar estructures cerebrals i que necessitarem un temps i suport per donar espai al nostre cervell, perquè rebi la nova informació de manera adequada i àgil.

Un llibre acuradament escrit, no podia ser d'altra manera, coneixent els autors. Un text escrit des de l'acadèmia però intencionalment no academicista sinó amb un caràcter propositiu i divulgatiu. Es pot afegir que han estat curosament cuidats tots i cada un dels detalls, fins i tot la imatge de la pau com quelcom fràgil, un trencadís, que, malgrat els conflictes poden deconstruir i esmicolar la pau, es pot tornar a construir i esdevenir un bell trencadís gaudinià.

Una pau en estat d'alerta com conclou el llibre. Una pau que ens segueix convocant.